

Lai meža vērtību uzlabotu

Pakalpojumu kvalitātes palielināšana, lielāks biedru skaits un savas ražošanas izveide – tie ir tikai daži meža īpašnieku kooperatīvu mērķi.

MEŽA ĪPAŠNIEKU KOOPERATĪVU MĒRĶI

- Apsaimniekojamo platību palielināt līdz 150 000 ha.
- Kooperatīvu biedru skaitu palielināt līdz 10 000.
- Pārdodamās koksnes resursus apvienot, lai nozarē kļūtu par stratēģiski svarīgu piegādātāju.
- Resursus apkopot un izveidot pašiem savu ražotni, tādējādi mežos izaudzētajai koksnei pievienoto vērtību palielinot vēl vairāk.
- Iegūt pievienoto vērtību no meža ekosistēmām.

VIZĪTKARTES

MPKS *Mūsu mežs*

- Biedru skaits: 67
- Apgrozījums (2021. g.): 453,3 tūkstoši eiro
- Apsaimniekojamā platība: 3000 ha
- Tālrunis: 24002400,
- e-pasts: info@musumezs.lv
- www.musumezs.lv

MPKS *Mežsaimnieks*

- Biedru skaits: 644
- Apgrozījums (2021. g.): 8,6 miljoni eiro
- Apsaimniekojamā platība: 12 144 ha
- Tālrunis: 24225225,
- e-pasts: info@mezsaimnieks.lv
- www.mezsaimnieks.lv

Ilgtermiņā kooperatīvi plāno savas pozīcijas tautsaimniecībā nostiprināt, sniedzot lielāku pievienoto vērtību. Aplēses liecina: sasniedzot skaitliskos mērķus un biedru mežus apsaimniekojot ilgtspējīgi, kooperatīvu piensūms tautsaimniecībā ik gadu būtu papildu 28 miljoni eiro. Tieši mazajiem un vidējiem meža īpašniekiem apvienojoties, kooperatīvu spēks augtu, un tas ļautu nozarē kļūt par stratēģiski nozīmīgu partneri.

Lai paliek vietējo rokās

Ziemeļeiropā kooperācija jau daudzus gadu desmitus ir galvenais privāto mežu apsaimniekošanas paņēmieni. Tādās valstīs kā Zviedrija un Norvēģija trešā daļa īpašnieku koksni pārdod un mežsaimnieciskos pakalpojumus iepērk ar kooperatīvu starpniecību. Uz līdzīgu mērķi būtu jātiecas arī Latvijā, uzskata mūsu kooperatīvu pārstāvji.

Stāsta kooperatīva *Mežsaimnieks* valdes loceklis Andis Malējs: „Kā skaitliski sasniedzamos mērķus esam izvirzījuši biedru skaita palielināšanu līdz desmit tūkstošiem un apsaimniekoto mežu platību – līdz 150 tūkstošiem hektāru, bet tas ir pamatots ar tālejošākiem mērķiem.” *Mežsaimnieks* vēlas biedru skaitu palielināt tāpēc, lai īpašumi paliek vietējiem iedzīvotājiem, nevis nonāk ārzemju kompānijās. Pašreiz esot vērojama nepatīkama tendence, ka aizvien vairāk un vairāk īpašumu nonāk ārzemju kapitāla rokās. Daudzi īpašnieki izšķiras savu mežu pārdot tāpēc,

ka pietrūkst zināšanu, kā to apsaimniekot un iegūt peļņu, kur saņemt mežsaimnieciskos pakalpojumus, un vieglākais ceļš esot īpašumu pārdot.

„Mēs kā kooperatīvs vēlamies būt efektīvs un ērts rīks, lai tie, kuriem trūkst zināšanu vai pašiem pietrūkst laika, varētu savu īpašumu apsaimniekot izdevīgi,” uzsver A.Malējs. Jāatgādina: tieši kooperatīva biedri vienlaikus ir organizācijas īpašnieki un galvenie, kuri no sava meža gūst labumu.

Vairāki soļi

Mežsaimnieks vēlas, lai pievienotā vērtība no īpašuma būtu lielāka, tādēļ ir vēlme platību palielināt, jo tas kooperatīvam ļautu gan efektīvāk pašu apsaimniekošanu, gan iegūt pievienoto vērtību, tirgū ejot kā vienotam spēkam. Lai to sasniegtu, jānoiet vairāki soļi, kas dotu arī vairākus ieguvumus.

„Pirmkārt, apvienojot pārdodamās koksnes resursus, mēs nozarē kļūstam stratēģiski svarīgs piegādātājs. Līdz ar to saviem biedriem iegūstam labākus pārdošanas nosacījumus un cenu par koksni, tajā skaitā samazinot cenas svārstību risku, ar ko Latvijas novados pašlaik saskaramies. Tāpat arī mežizstrādes un mežkopības pakalpojumi biedriem kļūtu vēl izdevīgāki un drošāki,” skaidro *Mežsaimnieka* valdes loceklis.

Otrkārt, spējot apkopot gana lielus resursus, kooperatīvi var izveidot paši savu ražošanu, tādējādi mūsu mežos izaudzētajai koksnei pievienoto vērtību

vēl palielinot. A.Malējs tic, ka Latvijā līdzīgi kā Skandināvijā nākotnē meža īpašnieku kooperatīviem piederēs kokapstrādes un koksnes ķīmijas pārstrādes uzņēmumi.

Tāpat esot jāiegūst pievienotā vērtība no nekoksnes resursiem – te runa ir par ekosistēmu pakalpojumiem, ko sniedz mežs. Ja tos centīsies pārdot katrs īpašnieks, tad galveno peļņu iegūs starpnieki, tāpēc ir svarīgi meža īpašumus apkopot un ieņēmumus saņemt pašiem, piebilst A.Malējs.

Augstvērtīgi un operatīvi

Kooperatīva *Mūsu mežs* mērķis ir saglabāt augsta līmeņa pakalpojumu kvalitāti un operativitāti, stāsta izpilddirektors Toms Kalvis. „Kad savā darbībā jutīsimies stabili un būs sasniegta plānotā kvalitāte un kvantitāte, tad plānosim nākamo lēcieni kooperatīva izaugsmei. Tiesa, pie šī plāna un attīstības virzieniem vēl būs detalizēti jāstrādā,” viņš uzsver.

Arī *Mūsu mežs* plāno palielināt biedru skaitu. Līdzīgi, kā tas vērojams citur, pieaugums varētu būt pakāpenisks, jo straujš lēcienis, visticamāk, neesot gaidāms. Pašlaik kooperatīvā apvienojušies 67 meža īpašnieki. Tieši pēdējā laikā iesaistījušies ārzemēs dzīvojošie, kuriem vajadzīga īpašuma apsaimniekošana Latvijā. To kooperatīvs varot nodrošināt, izstrādājot detalizētu plānu, tāpēc arī veidojas laba sadarbība. Jaunos biedrus *Mūsu mežs* plāno iesaistīt ar savu darbu, jo esot pierādījies, ka neviena

reklāmas kampaņa nav tik laba un tieši informācija no cilvēka uz cilvēku, respektīvi, viens klients iesaka citam pamēģināt kooperatīva pakalpojumus, esot labākais veids, kā iegūt jaunus klientus.

Proportcionāli biedru skaita pieaugumam paredzēts palielināt arī apsaimniekojamo platību. *Mūsu meža* biedri nesauzot – pamazām tiek iegādāti jauni īpašumi, un tas nozīmē, ka bilance mainās uz pozitīvo pusi un platība palielinās. Pēdējā mēneša laikā platība pieaugusi par 60–70 ha, un pieaugums turpinās.

Pagaidām T.Kalvis konkrētus skaitļus nenosauc, bet minimālais plāns: gada laikā biedru skaitu palielināt vidēji par 8%, un hektāru skaits būšot atkarīgs no viņu īpašuma. „Palielinoties biedru skaitam, būs jāpalielina kooperatīva darbinieku skaits, un man kā vadītājam tas nozīmēs jaunus uzdevumus – katru jauno ievirzīt darbā, lai kvalitātes līmenis atbilstu mūsu mērķiem. Papildu darbinieki nozīmē ātrāku izpildi: cirstu iemēršanu, īpašuma novērtēšanu, stādu iegādi. Taču primārais mērķis ir saglabāt un arī palielināt pakalpojumu kvalitāti, lai meža īpašnieks būtu apmierināts un gribētu mūsu organizācijā darboties,” uzsver T.Kalvis.

Tikpat svarīgs darbības mērķis ir paaugstināt meža pievienoto vērtību. Daudz darba tiekot ieguldīts, lai katra īpašnieka mežs kļūtu produktīvāks un kvalitatīvāks. Tas nozīmē jaunaudzju kopšanu un krājas kopšanas cirtes, kurās mežs tiek izkopts un padarīts produktīvāks, lai koksnes pieaugums lielāks un būtu

izņemta mazvērtīgāka koksne, atbrīvojot augšanas telpu citiem kokiem. Celt meža pievienoto vērtību nozīmē arī koksni pārdot ar labām piemaksām.

T.Kalvis ar kolēģiem ir vienprātis, ka jātiecas uz kooperatīviem piederīgu ražotni. *Mūsu meža* vadītājs atklāj, ka varētu veidoties otrās pakāpes kooperācija, kad, saliekot kopā abu kooperatīvu pieredzi, varētu tapt sava pārstrādes rūpnīca. Tas varētu meža īpašnieku spēku, dotu jaunu izrāvienu kooperatīvu attīstībā, kā arī nozīmīgu piensūmu valsts ekonomikai. Pagaidām šis jautājums detalizēti neesot apspriests. „Uz savu pārstrādi jātiecas, lai dotu pievienoto vērtību tai koksnei, ko iegūstam katra īpašnieka mežā. Tiesa, jāsaprot, kādā virzienā doties un ko izvēlēties par prioritāti. Tas būtu ieguvums kooperācijas attīstībai un visai nozarei,” spriež pieredzējušais mežsaimnieks.

Informāciju sagatavoja biedrība *Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācija* par Meža attīstības fonda piešķirtajiem līdzekļiem projektā Nr. 22-00-SOMF10-000024.

MEŽA
ATTĪSTĪBAS
FONDS